

SALEM

Ett grönare Salem!

Salems
kommun

Nya laddstolpar vid
Rönninge station

Miljövänligt granulat
på Prästboda bollplan

Sju tips för en mer
klimatsmart vardag

Renare vatten i Uttran och mer friluftsliv till Salemborna

I västra delen av Garnuddens friluftsområde är spännande förändringar på väg att ske. Det som tidigare varit svåråtkomlig skog ska nu göras mer tillgänglig samtidigt som vi planerar att anlägga en våtmark med dagvattendamm och översilningsyta som ska rena vattnet som rinner till Uttran. Kommunen planerar även att tillgängliggöra området för allmänheten med promenadstråk med spänger och broar.

– **Detta blir en marin win/win-lösning.** Vi får en ny våtmark som ska locka groddjur och annat djurliv att etablera sig i Salem. Det ska bli ett trevligt strövområde. Slutligen renas vattnet från Flatenån ut till Uttran, säger Lennart Kalderén (M), kommunstyrelsens ordförande.

Inom detaljplaneområdet för Södra Hallsta finns ett sumpskogsområde som behöver avvattnas för att möjliggöra exploatering. Länsstyrelsen beslutade den 22 augusti 2011 att medge dispens från förbud att markavvattna samt tillstånd till markavvattning inom planområdet för Södra Hallsta med villkor och att ett nytt våtmarksområde anläggs inom kommunen som kompensation, och därför planerar vi för förändringarna i västra delen av Garnuddens naturreservat.

Bättre vattenkvalité i Uttran

Idag transporteras dagvatten från Flatens avrinningsområde via Flatenån och för med sig stora mängder fosfor och kväve till sjön Uttran. För att bättre rena vattnet som når

Uttran via Flatenån ska Flatenån få en ny draging. Dagvattnet ska ledas från ån via ett nytt inlopp som ska gå under Tunadals koloniområde innan det når den nya dagvattendammen. Med hjälp av varierande djup och en avlång form kommer dammen kunna rena vattnet på ett effektivt sätt för att sedan nå en översilningsyta mellan dammen och Uttran. Vattnet som sedan når Uttran kommer att ha godare kvalitet och inte belasta sjön med fosfor och kväve.

Tillgänglighet

För att tillgängliggöra området för allmänheten ska det även anläggas promenadstråk med tillhörande tillgänglighetsanpassade spänger och broar. En träbrygga ska anläggas intill dammen för att tillgängliggöra vattnet och skyltar ska placeras ut för att förmedla platsens naturvärden vid sumpskogen och faunadepåer. Vi planerar även att anlägga sittplatser i form av sittbänkar och sittstockar som ska ge möjlighet till en stunds vila eller kontemplation i naturmiljön.

Illustration: Ekologgruppen

Finansiering

I och med att detta är en kompensationsåtgärd för markavvattningen i Södra Hallsta kommer Södra Hallsta-projektet finansiera 20% av kostnaderna för anläggandet av dagvattendammen och översilningsytan. Resterande finansieras av VA-kollektivet.

Detta kommer att innebära en höjning av VA-taxan med cirka 0,67-0,87% för Salem kommuns invånare. Även kostnader för utredningar, markköp och för de tillgänglighetsskapande åtgärderna tillkommer. För de tillgänglighetskapande åtgärderna har Salems kommun beviljats s.k. lokalt naturvårdssatsningsbidrag (LONA) för hälften av kostnaderna.

Den totala kostnaden för projektet uppgår till cirka 11,9-15,7 MSEK.

Har du några frågor?

Kontakta Jonas Hanifi, planarkitekt, på jonas.hanifi@salem.se.

I detta nummer

Renare vatten och mer friluftsliv	2	Minska din energiförbrukning	4-5	På G i Salem	7
Vill du bygga en laddplats	3	Bondestigen - ny busshållplats	6	Renare och klarare vatten	8
Miljövänligt på Prästboda bollplan	3	Boktips från bibblan	6	Ny sarg på gång i ishallen	8

Vill du bygga en laddplats hemma? Så här gör du!

Bild: Mostphotos

■ Vill du veta mer finns information på salems.se/laddstolpar och hos Energirådgivningen på fixaladdplats.se. Där finns bland annat checklistor och guider med instruktioner för hur du går tillväga för att installera laddplats.

Att byta ut fossildrivna personbilar till all fler elbilar är en viktig del i klimatomställningen. Den allra bästa laddplatsen för en elbil är bilens ordinarie parkeringsplats. Där står bilen oftast parkerad längre stunder och det är ett smidigt och bekvämt sätt att ladda sin bil.

Funderar du på att köpa en elbil uppstår frågor om vad som krävs, vad det kostar och hur processen för att installera en laddstolpe/laddbox ser ut. Här är en steg-för-steg-guide på hur du kan gå tillväga.

Undersök förutsättningar

Processen ser lite olika ut beroende på om du bor i friliggande villa/parhus, bostadsrättsförening, samfällighet eller hyresrätt.

Välj laddutrustning

Beroende på hur hög laddeffekt laddplat-

sen har styr hur lång tid det kommer ta att ladda elbilen. Fundera över hur länge bilen står parkerad och vilka behov du har. En högre laddeffekt ställer högre krav på den elektriska infrastrukturen.

Beställ utrustning och arbete

Teckna avtal med en leverantör som passar dina behov och kontrollera att leverantören har F-skattesedel och är registrerad hos Elsäkerhetsverket.

Undersök om det finns bidrag att söka

Villaägare kan exempelvis ansöka om skattereduktion grön teknik via Skatteverket och för samfälligheter och bostadsrättsföreningar kan bidrag sökas via Naturvårdsverket.

Miljövänligt och växtbaserat granulat på Prästboda bollplan

Efter omfattande reovering och omvandling från naturgräsplan till konstgräsplan stod Prästboda bollplan på Söderby gårdsväg stod färdigt under sommaren 2021. Nya Prästboda bollplan är ett viktigt tillskott i kommunens satsning på aktiviteter och idrott för barn och ungdomar och här kommer Rönninge Salems fotbollsspelare kunna utvecklas och spela 11-spelsmatcher likväl som 9-spels, 7-spels och 5-spelsmatcher. När planerna för att upprusta bollplanen gjordes valde kommunen ett miljövänligt granulat kallat biofill, materialet är ett växtbaserat fyllnadsmaterial som utvunnits av sockerrör och det är både

Foto: Salems kommun

I somras stod Prästboda bollplan redo för spel. Som underlag används ett miljövänligt granulat som är nedbrytbart och komposterbart.

nedbrytbart och komposterbart samtidigt som det förbättrar konstgräsets egenskaper och ökar spelarnas säkerhet.

Vidare har även en belysningsanläggning etablerats så att säsongen för spel förlängs, staketet har höjts och dessutom har en toalett och förråd etablerats.

Seniorer i Salem, se hit!

Kommunen brukar årligen ha seniorträffar med information och svar på frågor som rör dig som är äldre. Med anledning av covid-19 så har vi beslutat att ställa in träffarna under 2020 och 2021. Om förutsättningarna tillåter det planerar vi dock en informationsträff under våren 2022 och nu tar vi gärna emot dina förslag! Vad skulle just du vilja veta mera om? Vad har du för frågor? Välkommen att höra av dig genom att kontakta anhörigkonsulent/äldrelots Anneli Ritter.

■ Du når henne via telefon på 08-532 594 89 eller genom e-post på anneli.ritter@salems.se. Vi ser fram emot att höra från dig!

Sugen på solceller? Kika in solkartan!

Har du funderat på att skaffa solceller? Med hjälp av solkartan kan du klicka på din fastighet och få en översiktsbild av hur mycket sol som strålar in på taket. Du kan även söka på en adress, plats eller till och med annan kommun. Kartan visar mängden solinstrålning på taken i tre energiklasser som illustreras med färgerna rött, orange och blått, där rött anger de högsta värdena och blått de lägsta. Beräkningarna visar potentialen för solel och solvärme i kWh per år.

■ Läs mer och få fram hur stor potentialen för solel respektive solvärme är för din fastighet på www.salems.se/solkarta.

Positiv utveckling gällande bostadsinbrott i Salem

Antalet bostadsinbrott i Salems kommun har minskat jämfört med föregående år. En anledning tros vara pandemin, men även tack vare grannsamverkan i villaområden och flerbostadshus. Mellan januari – augusti 2021 såg vi en kraftig minskning på nästan 58% jämfört med samma period föregående år.

– Vi vet dock att det snabbt kan vända och det är därför viktigt att våra grannsamverksamhetsområden fortsätter att vara aktiva och att vi kontinuerligt utvecklar och får in fler grannsamverksamhetsområden. Man kan tycka att det inte behövs nu när inbrotten ändå är på så pass låga nivåer, men för att fortsätta hålla nivåerna nere behöver våra invånare aktivt arbeta med grannsamverkan i sitt bostadsområde, säger Victoria Skynäs, säkerhetssamordnare i Salems kommun.

■ Läs mer om grannsamverkan på salems.se/grannsamverkan

Foto: Mostphotos

Du kan enkelt visa omtanke om miljön och minska din elförbrukning genom att bland annat diska i diskmaskin och stänga av elektronik helt när de inte används.

Har du funderat på hur du kan minska din energiförbrukning och leva ett mer hållbart och miljövänligt liv? Salems kommun erbjuder en opartisk och kostnadsfri tjänst till våra invånare via energi- och klimatrådgivningen. De anordnar bland annat seminarier och erbjuder klimatrådgivning både till dig som bor i lägenhet eller villa.

Hej Jonna! Berätta lite mer om dig själv.

Hej! Jag är energi- och klimatrådgivare på kommunen och jobbar för Salem och fyra andra kommuner på Södertörn. Rådgivningen vi erbjuder är en kommunal tjänst som är opartisk och kostnadsfri och till för invånarna, företagen och organisationerna i kommunen. Vi är totalt fyra rådgivare som arbetar för Salem och de andra Södertörns-kommunerna.

Vad erbjuder ni invånarna i Salems kommun?

Vi ger bland annat rådgivning kring hur man kan minska sin energianvändning och sitt klimatavtryck, exempelvis vilka typer av tekniska lösningar som finns. Rådgivningen vi erbjuder sker via telefon, mejl och möten. Vi gör även besök på plats hos bostadsrätts-

föreningar och företag där vi tittar på fastigheten och kommer med tips på energieffektiviseringsåtgärder. Vi brukar också anordna seminarier om exempelvis laddplatser och solceller och hur man kan gå tillväga om man vill lära sig mer och installera sådana i sin fastighet. Vi gör också en del roliga projekt som vårt senaste projekt, Utan bilen-dealen, som vi gjorde i våras där två familjer i Salem fick låna elcyklar för att cykla istället för att åka bil.

Har ni noterat någon aktuell klimat- eller miljötrend?

Absolut, vi märker av ett stort intresse för solceller och laddplatser, både från privatpersoner och bostadsrättsföreningar. Många av frågorna till oss handlar om det, hur

man ska tänka och hur man går till väga om man vill installera, om det finns bidrag osv. Men den klassiska frågan vi får är hur man ska minska sin energianvändning och sina kostnader hemma.

Finns det bidrag att söka från er?

Ja, för vissa åtgärder kan man söka bidrag. Det gäller till exempel bostadsrättsföreningar som vill energieffektivisera eller sätta upp laddplatser, dessa kan ansöka om bidrag. Sedan kan även privatpersoner utnyttja skatteavdrag för att installera solceller och laddplatser.

■ Vi har information om alla bidrag på vår hemsida, www.energiradgivningen.se.

Jonnas 7 bästa tips

Här är Jonnas sju bästa tips för att spara energi och el hemma, och hur man lever mer klimatsmart överlag.

– Men den bästa kilowatt-timmen är den som inte används, säger Jonna.

1

Sänk inomhustemperaturen med en grad. Det minskar uppvärmningskostnaden med ca 5%.

2

Byt till snålspolande dusch- och kranmunstycken. Med snålspolande dusch- och kranmunstycken kan du halvera din vattenförbrukning och spara ca 25% av varmvattenenergin.

3

Släck lamporna och installera LED. En stor del av hushållselen går till belysning. Genom att byta ut dina lampor till LED-lampor och alltid släcka i tomma rum kan du minska elanvändningen.

4

Kolla energimärkningen! Välj apparater med bästa energimärkning när du köper ny kyl, frys, tvättmaskin eller torktumlare. Har man äldre maskiner finns det energi att spara på att byta ut dem till energismarta moderna maskiner.

5

Använd diskmaskin. Att använda diskmaskin är ofta mer energismart än att diska för hand. Men glöm då inte att alltid diska med fylld maskin.

6

Undvik varma temperaturer när du tvättar. Oftast räcker det att tvätta i 30 grader, det är endast riktigt nedsmutsad tvätt som kräver 40 eller 60 grader för att bli ren.

7

Använd lock på kastrullen och använd gärna vattenkokaren för att koka upp vatten istället för att låta vattnet värmas upp på spisen.

Fyra nya laddplatser vid Rönninge station

Foto: Salems kommun

Salems kommun har i linje med sina miljömål nu driftsatt två nya laddstolpar med två uttag vardera på den stora parkeringen vid Rönninge station. Satsningen på fler laddstolpar för våra medborgare är en del av en större helhet, där kommunen siktar på att ta in allt fler miljövänliga transportsätt och minska användningen av bensin- och dieseldrivna fordon inom organisationen, samt fortsätta vidta andra miljöfrämjande åtgärder.

Det är laddstolpar av företaget InCharge som installerats. För att kunna använda ladduttagen behöver du ha en laddbricka, mer info finns på laddstolparna eller på InCharges hemsida, www.incharge.vattenfall.se

■ Kontakta Stefan Grahn, projektledare, om du har några frågor. Du når honom på stefan.grahn@salems.se.

Välkommen tillbaka till Öppna förskolan

Under stora delar av det senaste året har Öppna förskolan varit helt eller delvist stängt, men har nu öppnat igen. Öppna förskolan utgör en viktig insats för många familjer ur ett både socialt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv och har varit en verksamhet som varit saknad av många under pandemin. Du kan läsa mer om öppna förskolans aktiviteter och öppettider på saalem.se/oppnaforskolan, och du kan även följa dem på Instagram på [@oppnaforskolan_saalem](https://www.instagram.com/oppnaforskolan_saalem).

Vill du ha fler gröna boktips?

Idag finns det en hel uppsjö av böcker som fokuserar på miljö och hållbarhet. Två tips finner du här nedan, och det är våra duktiga och kunniga bibliotekarier på Salems bibliotek som står bakom förslagen. Om du är intresserad av fler boktips är du hjärtligt välkommen till biblioteket i Salems centrum, våra bibliotekarier älskar böcker och hjälper dig mer än gärna att hitta rätt bok. Du hittar mer information om bland annat öppettider på bibliotek.saalem.se.

Bondestigen

– ny busshållplats för buss 708

Foto: Salems kommun

Den 1 september drog trafiken igång vid den nya busshållplatsen Bondestigen.

Buss 708 mellan Rönninge station och Tumba station (via Hallunda) har utökats med en ny busshållplats på Skyttorpsvägen, väster om Bondestigen. Buss 708 började trafikera hållplatsen den 1 september och underlättar för våra invånare att välja kollektivtrafiken istället för bilen.

Busshållplatsen, som fått namnet Bondestigen, är utformad som två fickhållplatser. Mellan den norra och den södra hållplatsen finns ett nytt övergångsställe som är hastighetssäkrat med en påfartsramp. Från seniorboendet Bovieran finns det nu även en gång- och cykelväg till den nya busshållplatsen, som gör det enklare för boende

och besökare i området att välja att ta bussen över andra transportsätt.

Bilden ovan visar buss 708 som stannar vid den nya hållplatsen under förmiddagen den 1 september. På bild syns även trafikplanerare/gatuingenjör Linda Brander samt kommunstyrelsens ordförande Lennart Kalderén (M).

Gröna boktips från bibblan:

Här kan du ta del av boktips från våra duktiga bibliotekarier.

Klimatsmart trädgård

Av: Susanna Rosén.
Förlag: Norstedts.

Hur kan jag anlägga eller göra om min trädgård med klimatsmart tänk och långsiktiga lösningar? Detta besvarar Rosén i sin nya bok. Här finns tips på hur du kan ta vara på det som redan finns, främja miljön för pollinerare och skapa en trädgård som tar hand om sig själv. Med detta menas t ex växtrester som blir kompost och ny jord, regnvatten i tunnor som ger bevattning och grenar som blir flis och kan användas som marktäckning. Inspirerande!

Skavank

Av: Isabelle McAllister.
Förlag: Norstedts

Denna bok handlar om konsten att ta vara på det gamla, som en reaktion mot slit-och-släng-mentaliteten, som inte längre är hållbar. Här blandas teori och praktiska tips på hur du kan reparera, göra om och bygga om saker så de håller ett bra tag till. McAllister vill få oss att värna om det gamla, välanvända och se estetiken i patina och skavanker. Mycket inspirerande och vacker bok!

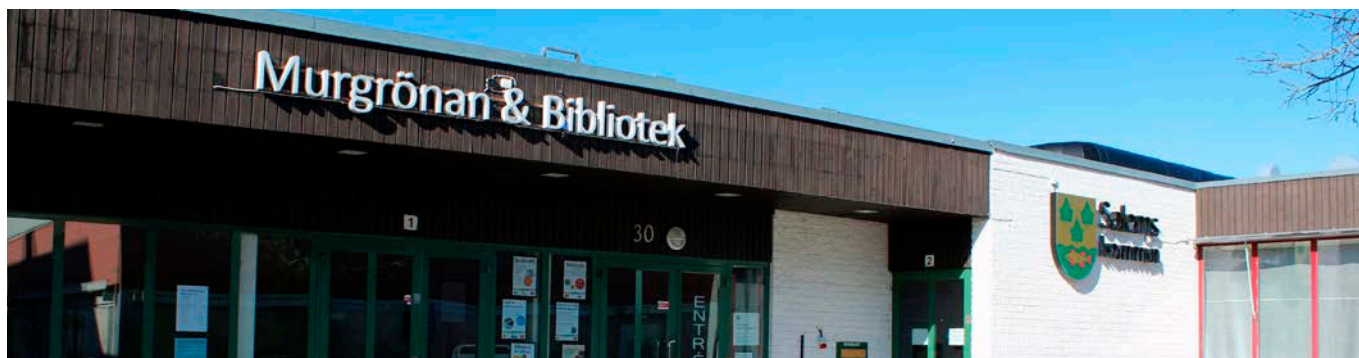

Foto: Norstedts

På G i Salem: november - december

Listan visar ett axplock av allt som händer i Salems kommun.
Vi reserverar oss för ändringar och eventuella felskrivningar.
Mer information om evenemangen finns på www.salem.se

November

UTSTÄLLNING PÅ SALEMS BIBLIOTEK

23/10 – 8/11 Roland Svensson,
"Bilder från när och fjärran", foto

13/11 – 1/12 Magnus Olsson, foto

4/12 – 12/1 Salems Hembygdsförening,
julutställning

SENIORBIO PÅ MURGRÖNAN

Tisdag kl 13.00, 50 kr entré

9/11, 23/11, 7/12, 21/12

13/11 Guldlock och de tre björnarna

Teater Tummeliten spelar "Guldlock och de tre björnarna" för barn från 3 år.

Kl 11.00 på Lilla Murgrönan Biljetter, 50 kr, på Salems Bibliotek fr o m **6/11**.

Arr: Salems Teater- och musikförening

24/11 Tvärslojd. Kompani Giraff ger sin föreställning med akrobatik och musik "Tvärslojd" på Murgrönan för 3-6 år kl 10.00. Biljetter finns på Salems Bibliotek fr o m **17/11**. Arr: Salems Kommun, Kultur- och fritidsnämnden

VILLA SKÖNVIK

18/11, kl 19. **Våra medicinalväxter** med Sonny Larsson i Villa Skönvik vid Skönviksparken (Hembygdsföreningen).

28/11, kl 12-16. **Adventsmarknad** i Villa Skönvik vid Skönviksparken (Hembygdsföreningen).

HÖSTLOV I SALEM

2/11 Trio Smack! Dotterbolaget spelar sin clownföreställning "Trio Smack" kl 13.00 på Murgrönan för barn från 6 år.

3/11 Om tvål och såpa

Rasmus Wurm berättar och visar finurliga saker "Om tvål och såpa". kl 11.00 och 13.00 på Lilla Murgrönan för barn från 6 år

4-3/11 Lovbio på Murgrönan

3/11 12.00 Paw Patrol Filmen
80:-, barntillåten

3/11 14.15 Familjen Addams 2
80:-, ej censurerad ännu.

4/11 10.00 Blaze och monsternmaskinerna
60:-, barntillåten

4/11 12.00 Sune uppdrag midsommar
70:-, barntillåten

4/11 14.15 Babybossen 2
80:-, Från 7 år

December

UTSTÄLLNING PÅ SALEMS BIBLIOTEK

4/12 - 12/1 Salems Hembygdsförening,
julutställning

VILLA SKÖNVIK

26/12, kl 13-15. **Öppet hus med glögg** i Villa Skönvik vid Skönviksparken (Hembygdsföreningen).

JULMARKNAD

5/12 Julmarknad på Glassbaren i Rönninge,
kl. 13 – 17

- Tomtemor
- Trädgård med julförsäljning
- Musik i högtalarna eller live
- Glögg, våfflor, varm choklad
- Livemusik

Besök glassbarenironninge.se för mer information.

Politik

Frågestund för allmänheten

I samband med kommunfullmäktiges sammanträde är det frågestund för allmänheten kl. 19. Alla kommuninvånare kan ställa en fråga som berör något inom fullmäktiges ansvarsområde. Man får endast ställa en fråga vid samma tillfälle. Frågan ska märkas "Fråga till fullmäktige" och lämnas till kommunen senast måndagen före sammanträdet.

Öppna sammanträden

- **Kommunfullmäktige:** 25/11, 9/12
- **Kommunstyrelsen:** 8/11, 29/11
- **Barn- och utbildningsnämnden:** 30/11
- **Bygg- och miljönämnden:** 7/12
- **Kultur- och fritidsnämnden:** 2/12
- **Socialnämnden:** 13/12

Sammanträdena börjar kl 19 om inget annat meddelats. Allmänheten kan inte delta vid ärenden som gäller myndighetsutövning eller omfattas av sekretess.

Renare och klarare vatten i Flatensjön efter restauration av dagvattendammen

Under våren har dagvattendammen i Herrängsparken intill Rönningekungsgård restaurerats. Med hänsyn till områdets djur- och växtliv var det lämpligast att genomföra projektet under våren då satsningen har minst påverkan på djur och växtlighet i och omkring dammen under denna tid på året.

På grund av förorenat sediment i botten av dagvattendammen fungerade den inte längre som den borde. För att återgå till sitt ursprungliga tillstånd med att fånga upp föroreningarna från dagvattnet i upptagningsområdet har avlagringarna på botten av dammen tagits bort med hjälp av ny teknik.

Tekniken som entreprenören Salems kommun anlitat och använt sig av är en relativt ny teknik i Sverige som har mindre påverkan på omgivningen än traditionell teknik. Traditionell teknik resulterar oftast i större påverkan på miljön och innebär också att stora massor måste transporteras bort för avvattning på annan plats, vilket i sig också bidrar till ett större klimatavtryck. Nu har i stort sett allt arbetet varit i och kring dammen där muddringen utförs och övrig rensning av växtlighet i dammen, som är bra i ett större miljöperspektiv.

Metoden som använts går ut på att bottensedimentet pumpas upp med en lätt

amfibiemaskin utrustad med en mudderpump. Slamvattnet pumpas och infiltreras till en stor tub av geotextil. Där tillsätts fällningskemikalier för att sedimentet ska klumpa ihop sig och stanna kvar i tuben. Vattnet som blir kvar pressas då av sitt egna tryck ut genom den dränerande tubtextilen åter ut tillbaka och ner i dammen.

När pumpmuddringen sedan är klar tas sedimentprov för att kontrollera vad sedimentet har för föroreningar. Under tiden får geotuben ligga och avvattna, innan borttransport sker till godkänd slutdeponi. Resultat blev lyckat och vi har noterat klarare och renare vatten i Flatensjön.

■ **Har du några frågor?**
Kontakta VA-enheten via
växeln på 08-532 598 00.

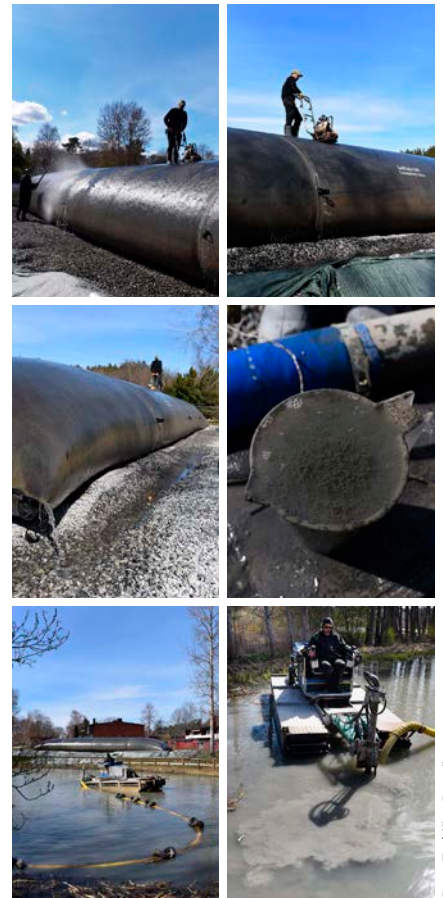

Foto: Torbjörn Bostrom

Under våren 2020 restaurerades dagvattendammen i Herrängsparken. Resultatet är både ett renare och klarare vatten i Flatensjön.

Ny sarg på gång i ishallen

Kommunstyrelsens tekniska utskott (KSTU) beslutade den 16 juni 2021 att omfördela investeringsmedel för år 2021 och 2022 avseende investeringen i en ny sarg i ishallen. Anledningen är att sargen har förslitningsskador och Svenska ishockeyförbundet ändrat rekommendationerna för sarghöjden i ishockeyhallar. Åtgärden planeras genomföras under sommaren 2022.

– Den fastslagna fastighetsstrategin innebär att vi ser över behoven brett i vår kommun, det är glädjande att ishallen nu får en ny efterlängtat rink. Salems ishall inrymmer ishockey, konståkning samt allmänhetens istider. Rinken har efter många år gjort sitt och det är även viktigt att vi följer Svenska ishockeyförbundets rekommendationer, säger Rickard Livén (M), ordförande för Kultur- och fritidsnämnden.

Genom åren har sargen i ishallen fått stå emot många tacklingar och slagskott. Dessutom har Svenska ishockeyförbundets rekommendationer på sargens höjd förändrats. Arbetet sker inom kommunens fastighetsstrategis ram och det är Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen som ansvarar med en särskilt tillsatt projektledare. Utbytet av en ny sarg planeras genomföras under sommaren 2022.

Utöver en ny sarg planerar vi även bygga nya utvisningsbås samt installera nya plexiskivor och nät.

■ **Har du några frågor?**
Kontakta Peter Youssef, projektledare,
på peter.youssef@salem.se.